

Landskap: Blekinge
 Härad: Madesläta
 Socken: Lillhövda m. fr.
 Uppteckningsår: 1933

Upptecknat av: P. G. Pettersson
 Adress: Lillhövda halmsjö
 Berättat av: Anders Jönsson
 Född år 1849 i Lillhövda

MINRE TILFÖRLITLIGT

Uppteckningen rör sig om färtlbruk vid olika högtider.
 Fettisdagen, som man alltid har kallat vita
 tistdag under förfärlarnas tid, det var för
 då en ganska stor och högtidlig dag som bå-
 de människor och djur (drögar) skulle vara fria
 och ha sin vassa ranson i foder och matkraft-
 ning, i första hand skulle man på morgonen
 vid full 4- ha det sedvanliga stinmahlsbordet
 dukat samt mäd ägg och brännvin, varefter
 man skulle utfodra arbetsdjuren med bästa
 foder, en god portjon brannmjölsdricka,
 blandat med linfrömjöl, dagen till ära an-
 vändes endast för att äta och vila, såväl för.

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

människor som draglynn, denna dag var en för-
beredelsedag för blåklaffärdens, man skulle icke
utföra något som hällt arbete under denna da-
gen mer än att rasta sig till den förestående
då fick man inte glömma bort att äta och
sopa så mycket så att man blev sig till
sin återkomst, ifall att där skulle bli uppror
vid samlingen så att man inte tid att spisa
medag med hans höghet satan som där pre-
terade sin närvaro, redan nio dygn före
då att sedan skulle beträffas såtte man in
en svart häna som skulle göras smältande
fet, den skulle man ha med sig som skulle
beredas till stek åt den härre man skulle
mätta där, man hade att iaktaga hatten som
skulle vara med som deras försvarare män
den skulle vara helvart, annan päry var försädd.

och fick icke tillträde man fick då fara hem
med aförrättat ärende. Haffepannan yorddes i
ordning med sitt innehåll som bestod utav
bränt korn och silbark, gressel och onghoas stäl-
des på sin plats gänte dån stora vräppisen med
dån vida pipan, rullhardarna lades och sji fram
till ett försvarsmiddel om sådant skulle behö-
vas, allt yorddes i beredskap för dån stundande
färden, män dät var inte alldeles meningen
att alla reste som yorde sig i ordning, dät
berodde på dån svarta hänan, hände dät vä-
gatt med dån undar vatten före hw. ett då
var man inte välkommen till fästen, då av-
stod man från att giva sig iväg på sin be-
hållafärd, män allt skulle göras för att uppfylla
fädernas sedar och boud, en stor del hade
dån avsikten att endast fira mennett, män dach

Björkingar
Kinnab
Sillhögga

3603

P. v. Sjöström
S. v. Sjöström
S. v. Sjöström

58

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

iche als ha någott med blåhollafärden att göra.
dät var i vissa fall iche någott tvångsmål, män
fär att få veta vad som skulle hända både sig
och sina grannar under året så tog man lätt
tillfäälle i acht, och dän som höll på nio år på
sträck blev full uttuderad häva eller troll-
hval, och många sådana fannas under 16-ä. 17-ä. 18-
talen efter förfädarnas berättelser, i vanliga
fall var dät endast kvinnorna som gjorde dessa
resor, männen var visserligen också uppe på
natten, män i helt annat syfte nämligen
för att hålla dämmevatten, d. v. s. man ordnade
med eldar på höydarna, bäry eller bachar
för att vid dät flammande eldhenett branna
i achtaga de blåhollaförande gammarna då
de sväva fram i luften med en våldsam
fart för att hinna fram till mötesplatsen till h. t. t.

ANDRE TILFÖLLE

jo. (u. l.)

på morgon då fästen skulle bärya, dän som icke
hant fram till dän bestämda tiden fick till straff
att bli beorta i nio dagar, vid alla gårdar eller
hus där man icke ämnade als att göra sig dät be-
svär att taga dän färden i anspråk, sköttade
man med rak, gresel, och angrevar vid färstu-
gedärren, för att tillmännagiva pärfärdarnas ämen-
nelse, efter deras sedar och bruk under dämnelvis-
kan, medagsmålet bestod av bräppmahar och
fläsk, som och så de behållfarande skulle ha
sin del av med sig på färden, för att undfärg-
na dän de skulle dansa wäd på fästen, näm-
ligen dän illache spålv, och dät var och så han som
skulle giva dän framtiden vildam uti troll-
konst och klakshap villmett blev folkbeordat
äftar här i van angivna tid, var behålla är beläget
är ännu en förbebyard och länlig sak utan upptäckt.

Stenings
brottsbalk
Sittning 1923

3603

1923 1923 60
Sittning 1923
1849

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man hade även sina tydor och inchtager under
fettisdagen med att giva acht på hur dagen i
öfrigt ystalltade sig, om dåt snögade på färme-
dagen skulle dåt bli god fisk och sillfångst under
färsammaren, man men solen fram så länge
som en marl hant att sätta sig upp på en häst då
skulle man så sitt horn i spunde vicha män
blev solen borta till någon tid på åftermedagen
då skulle man så hornett i fänte vicha, och
man vaknade vichtalett bahlanger, samma förhå-
lande var dåt med rikt givande fisk på åftar-
sammaren om dåt snögade på åftermedagen, snö-
gade dåt hela dagen blev dåt ett rikt fångstär
på fisk och sill, men solen hela dagen fick man
icke allt något av länna varan under hela året
och då hade man en torr sommaren att matte
med dålig skörd och i synnerhet vad hornett beträffade.

så fram skärtorsdagens karnnatt. 61

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ÖFVER TILLFÖRLITLIGT

(Med. 6. 1. 1889)

av Sällskapet. 1889

1889. 1. 1889

1889. 1. 1889

1889. 1. 1889

1889. 1. 1889

1889. 1. 1889

1889. 1. 1889

däm undas äftarnatten, ty man såg icke undas
förnatten, ty man hade för sed att hålla blåkolla-
rarna på grund av att man skulle få se de blå-
kollafarande sväva öfver däm i loften mellan hö-
tåren och ett på vatten, under dänna timma hade
man ett beirrande bål på gårdplanen som
gyste högt upp mot skyn under dän värma nat-
ten, ett gäddant bål var anordnadt av en lög. präde
eller stobbe som man hade omhvin mängder av
fioris, och enoris, dätta bål var avsitt att flam-
ma endast under dänna timman, vad som fans
hvar av glöden döddes bort och utpländes för
att icke tillhålla något ant från andervärlden
på äftarnatten, äftar som att myckelt sådant
var i omlopp under dänna timman, då männi-
skorna skulle nyta av sin nattliga vila på
efternatten då alla dörrar och bämmar varo stängda vid
slutet.

man skulle nu gå till sängs. då man hade så-
vett öfver natten fick man ett litet näysamt
arbete med att leta och ingripa i sängar och
sänghalmar för att uppsöka vad man kunde hitta
av horn eller ben och näsbor i sänghalmen. dät
var ett allvarligt skämt som påhvar. efter dät
föremål man kunde uppsöka fick man sig ett
nam som man fick höra till nästa år. skär-
tast dag sådana benämningar man icke gärna
kan beskriva uti en omfattande berättelse. dätta
var en stor skamfläck för dem som vågade säga
på något dyligt där natten. varför man nog
undersökte sina bäddar för än man gick till
sängs. kunde man inte för så sökte man smas-
ka dit något dyligt sedan man fallet i sömn.
man hade och så en bestämd sed att man måste intaga
sitt sänglägar så att icke någon fick stanna upp. —

de 40 matyrans dag då allt firades med sarg. 64

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna afton tändes också bål som var av stor omfattning vilthett man gjorde i ordning dagen före bålet utgordes av groft verktyg torr och slittrötta samt hälm och ris, med sammanflätade mannfingrar som placerades kring bålet. man tände bålet straxt efter midnatt. Detta var ett sargebål där man uppgav ångestrop och sjöngde sargesånger, och utstötte rop öfver denna påmen- nelse av att den faransväkande döden dessa män fick lida för guds och rättvisans skull. här skulle icke ätas eller drickas, alla vara klädda uti lampiga och mörka kläder som påminde om ett bittert hat till de rättfärdade fattiga prästerna som skulle lida döden för sin tro och ärlighets skull. man firade det som ett menne efter de avlidna sed tro och yärning att på detta sätt fästjåna sig något bättre till de skulle gå in uti en annan värld, efter döden,

dän stora yachttdagen. gregorius. 3608

65

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna dag var en särskilt utmärkt dag för våra
färfäder att fästas varandras yachttycka. då
man samlade sig i flock och begav sig tidigt på
morgnonen för att ta haven på baren. såde man
man hade sina flintbäckar väl mättade med
vad som tillhörde dän tidens jagare, samt sin
yachttycka väl i ordning för dän fängt man
konde lägga ned för dagen, god mat och
brännvin hade man sig för dagens förbrukning
dän första hare man fälde ränsade man och
gav handarna dät marerade, själva barkrappen
skulle man förbruka och dela upp sig emellan
dän skulle man steha på glöden och fästara för
än. man ridare fortsatte med yachten, man yar
de sig en eld i marken, dän man tände med
flinta och fängt mat en sitvamp sk. fruktvamp.
som man ridare befodrade elden med frukt och torr mossa.

Blomberg
Mörstrik
Söderström
1893
TILLFÖRLITLIGT
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100

grogardagen den 12 mars var den sista yacht dagen
under säsongen för rintarn under förfärdarnas tid
icke för att det var något yacht förbud på den
tiden, men det var en bestämmelse utav den
själva för att skydda årets avel och yngel så att
fastplantningen icke blev till spillagiven, men
denna dag var den största yacht dagen utav alla
under hela året, hur många jägare di var i
samma trapp måste man skatta mer än en hare,
tygäddar, orre, eller något annat ättart dyur, den
sam icke kom i tillfälle därtillt kan riste sin sam,
nämliken till att bekrasta alla drimsvanarna
till hela det stora gneqrogillet följande dag
och därtillt bli hänad utav hamnatarna under
det att fästen pågick, man blev och så före mät
för några smädlig benämningar, så som kam-
man, Ulverhing, karstkrämna, smållanbrar, m. p. m.

MINRE TILLFÖRLITLIGT

hela yachttrallskapet skulle var samlade där följande
dagen för att fästa på sina vilkebräd som de sun-
der gregardagen föll och allt skulle munsummas
under dagens lopp, med där myskusa sprit som
och så var mycket tillagen, bland sköttarna
fanns alltid någon gammal sk. gammalbrätt
som hade där bränsten med sin yacht att han
behövde icke gå ifrån sitt pass där han en gång
ställdes sig, han hade bränsten att ställa vilkebrä-
den så att de kom till honom, och färdes blev
att han sköt de alla flästa av de upprämda
dyren, med sin trallbrant kunde han lägga
däm till sig, så många han ville av de fär-
färdiga dyren om de var i flygande eller gä-
de ställning, han kunde ta ifrån sina kamrater
yachtlyman så att de icke kunde få ner ett
enda dyer, båtarna blev sprit för var och en deltagare

riktade mot den flammande eldhärden. Här
var de övriga deltagarna placerade kring elden
efter som inte tyvärr såes i märkar utan endast
eldens ett flåg däm nära infä och slog sig ned
i de närliggande träderna. Här var det ett lämpligt
tillfälle för jaktställskapet att få god längt
ifall om alla var i uppmärksamhet och tog sitt
pass i åsigt. Ty fågellen bryr sig icke om smällen
dä han icke kan se framfö sig. Denna jaktme-
tod är den sämaste då det gäller att skjuta
fågel. och bedrev i stor omfattning under våra
färfärdars tid samt ända in till den sista
jakttagen trädde i lagentlig kraft.

som icke fick något dyar för dagen, under fäs-
ten gånge måste man se vilken sam blev gre-
gorius, ty man skulle pröva varandra kraf-
tar, uti många olika speden, resa gäst, bryta
arm, dra fingrar, bäfta trämannatyg, löfta
tunga föremål med tändarna, osv. samt målsket-
ning på halmfigurar föreställande hare och työdar,
m. p. Dän bäfte i sällskapet inrigdes till gregori-
us och utnämndes till att innehåva yachtskäppen
fölyande är, samt till att ppara sigel vid eldskeden
dän gängen, dät gick så till att man begav sig
in i yachtskäppen vid hel-tre på morgon och
gärde upp en stor flammande eldhärd i skogen,
och dän utnämnde gregorius med sitt sällskap
begäva sig in i skogen och yuste sig fram med
små blott, här skrämde man upp de fåglar man
räknade mot, och dän flög i diräkt med ögonen

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

däråftår fram lördagen, pisbaredan. 70

16
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna morgon tävlade man om att vara först
i kläderna ty man skulle sitta varandra med
händeris, man hade lagat i ordning vps en fädan
tregrenad slyg för är man gick till säng på af-
tänner där man förvarade under sin huvud-
huvde, för att ha där i beredskap så tidigt som
möjligt på pålyande morgon. Lick icke före
kl. the. var icke visningen giltig och lagenlig.
där som inkomde före den tid fick bota med en
avbevisning av alla medlemmarna i församlingen.
då de hade slagett tre leter dät liv och brättam
för att först komma i byxor eller hotell, så fort
dessa plagg var på bänfades visningen på där
som inte hannett så långt väspitt om de hannett
ur sängen. ällar de ännu lig kvar i sina bäddar
även här före som sådana utnämningar till titlar
som icke bör anföras uti allmän berättelse, utan bevärt

ANDRE TILFÖRLITLIGA